

**Київський національний торговельно-економічний університет**

**Кафедра фінансів**

**ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на тему:

**Вплив депозитної політики банку на формування  
банківських ресурсів**

Студентки 2 курсу, 5-м групи,  
спеціальності 072  
«Фінанси, банківська справа та страхування»  
спеціалізації «Публічні фінанси»

Волошиної Валерії  
Анатоліївни

Науковий керівник Морозова Людмила д.е.н., професор Сергіївна

Керівник освітньо-професійної програми  
д.е.н., професор

Макогон Валентина  
Дмитрівна

Завідувач кафедри фінансів  
д.е.н., професор  
заслужений діяч науки і техніки України

Чугунов Ігор  
Якович

Київ 2021

**Київський національний торговельно-економічний  
університет**

Факультет фінансів та обліку

Кафедра фінансів

Спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація / освітня програма «Публічні фінанси»

**Затверджую**

Зав.кафедри \_\_\_\_\_

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2021 р.

**Завдання  
на випускню кваліфікаційну роботу студентіві**

\_\_\_\_\_ Волошиній Валерії Анатоліївні \_\_\_\_\_

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Вплив депозитної політики банку на формування банківських ресурсів

Затверджена наказом КНТЕУ від « 15 » \_\_\_\_\_ вересня \_\_\_\_\_ 2021 \_\_\_\_ р. № 2782

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту) \_\_\_\_\_ 22.11.2021 р. \_\_\_\_\_

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

*Мета роботи (проекту)* комплексне дослідження впливу депозитної політики банку на формування банківських ресурсів

*Об'єкт дослідження* депозитна політика банку

*Предмет дослідження* сукупність теоретичних і практичних засад формування депозитної політики банку та визначення його впливу на формування банківських ресурсів

4. Консультанти по роботі (проекту) із зазначенням розділів, за якими здійснюється консультування:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видано	Завдання виконано

5.Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом)

## ВСТУП РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ

### ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

- 1.1. Депозитна політика комерційного банку: сутність та особливості
- 1.2. Вплив депозитної політики на формування ресурсної бази банку

## РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ І ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

- 2.1. Аналіз стану депозитного ринку України
- 2.2. Нормативне регулювання формування банківських ресурсів

### РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ

3.1 Рекомендації по вдосконаленню депозитної політики комерційного банку

3.2. Напрями оптимізації формування банківських ресурсів

### ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

### ДОДАТКИ

### 6. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ Пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Узгодження плану та оформлення завдання	до 10.02.2021	до 10.02.2021
3.	Вступ. Розділ 1	до 20.04.2021	до 20.04.2021
4.	Розділ 2	до 22.06.2021	до 22.06.2021
5.	Подання статті на кафедру	до 15.09.2021	до 15.09.2021
6.	Розділ 3. Висновки	до 01.10.2021	до 01.10.2021
7.	Подання роботи на кафедру (всі розділи, додатки)	до 22.10.2021	до 22.10.2021
8.	Попередній захист	до 02.11.2021	до 02.11.2021
9.	Подання завершеної (переплетеної) роботи та електронної версії в ПДФ форматі	до 22.11.2021	до 22.11.2021


7.Дата видачі завдання „\_10\_” лютого 2021 р.

8.Керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Морозова Л.С.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Гарант освітньої програми Макогон В.Д.

(прізвище, ініціали, підпис)

10.Завдання прийняв до виконання студент Волошина В.А.

(прізвище, ініціали, підпис)

11. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Випускна кваліфікаційна робота Волошиної В.А. виконана на актуальну тему.

В роботі автором розкрито теоретичні засади формування депозитної політики банку. Визначено сутність та особливості депозитної політики. Розглянуто вплив депозитної політики на формування ресурсної бази банку. В другому розділі роботи здійснено аналіз стану депозитного ринку України. Досліджено особливості нормативного регулювання формування банківських ресурсів в Україні.

На основі розгляду теоретичних питань та результатів проведеного аналізу автором зроблено пропозиції по вдосконаленню депозитної політики комерційного банку та запропоновано напрями оптимізації формування банківських ресурсів.

Випускна кваліфікаційна робота Волошиної В.А. виконана відповідно до вимог вищої школи і рекомендується до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) \_\_\_\_\_  
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист \_\_\_\_\_  
(ПШБ, підпис, дата)

## 12. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект)

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Волошиної В.А. \_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали)  
може бути допущена до захисту в екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми \_\_\_\_\_ Макогон В.Д. \_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ Чугунов І.Я. \_\_\_\_\_  
(прізвище, ініціали, підпис) « \_\_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2021 р.

## ЗМІСТ

ВСТУПРОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ . 3	
ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ .....	3
1.1. Депозитна політика комерційного банку: сутність та особливості.....	9
1.2. Вплив депозитної політики на формування ресурсної бази банку .....	14
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ І ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ	
ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	15
2.1. Аналіз стану депозитного ринку України <b>Ошибка! Закладка не определена.</b>	5
2.2. Нормативне регулювання формування банківських ресурсів.....	26
РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ	
ПОЛІТИКИ БАНКУ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ	

БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ.....	33
3.1 Рекомендації по вдосконаленню депозитної політики комерційного банку .....	33
3.2. Напрями оптимізації формування банківських ресурсів.....	36
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ .....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	451
ДОДАТКИ .....	<b>Ошибка! Закладка не определена.</b>
<b>ВСТУП</b>	<b>4</b>

Процес переходу України до якісно нової форми економічних відносин на ринкових засадах ведення господарства зумовив необхідність внесення кардинальних змін до фінансово-кредитної системи. Основною ланкою цієї сфери є банківська система. Від ефективності її функціонування вирішальною мірою залежить успіх соціально-економічних перетворень у будь-якій країні. Проблеми ресурсного забезпечення діяльності комерційних банків, залежності між обсягом, складом ресурсів та досягнутими результатами діяльності актуалізовані сучасними динамічними процесами розвитку економіки, функціонуванням суб'єктів господарювання. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів, достатніх для кредитування потреб суб'єктів господарської діяльності, формування відповідних резервів, підтримки власної ліквідності. Зміцнення ресурсного потенціалу комерційних банків є передумовою поживлення інвестиційної активності та забезпечення сталого економічного зростання. Це обумовлює необхідність подальшого дослідження сутності депозитної політики банку та визначення її впливу на формування банківських ресурсів і вказує на актуальність даної теми.

Об'єктом дослідження виступає депозитна політика банку.

Предметом дипломної роботи є сукупність теоретичних і практичних засад формування депозитної політики банку та визначення її впливу на формування банківських ресурсів.

Метою роботи є комплексне дослідження розвитку депозитної політики банку, оцінка та обґрунтування її впливу на формування банківських ресурсів.

Реалізація поставленої мети обумовила необхідність вирішення таких завдань:

- розглянути сутність та особливості депозитної політики комерційного банку;
- визначити вплив депозитної політики на формування ресурсної бази банку;
- провести аналіз стану депозитного ринку України;
- проаналізувати нормативне регулювання формування банківських ресурсів;
- розробити рекомендації по вдосконаленню депозитної політики комерційного банку;
- обґрунтувати напрями оптимізації формування банківських ресурсів.

Проблемам формування ефективної депозитної політики комерційних банків присвячені дослідження вітчизняних вчених, серед яких: Н.Аванесової, Г. Азаренкової, Т. Андрушків, О. Васюренко, О. Дмитрієвої, Н. Дребот, А. Мазаракі, Д. Олійник, І. Школьник, І. Чугунова та інших. Віддаючи належне напрацюванням згаданих економістів, слід підкреслити, що потреба вивчення цього питання залишається актуальною і сьогодні.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є фундаментальні положення сучасної економічної теорії. Дослідження здійснювалося з урахуванням вимог діалектичного методу пізнання,



принципів системного та комплексного підходів. У процесі дослідження використовувались як загальнонаукові методи пізнання, так і спеціальні: аналізу і синтезу; логічного узагальнення; статистичного аналізу та інші.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі дипломної роботи розкрито теоретико-методичні засади формування депозитної політики банку. У другому розділі проведено аналіз і оцінку ефективності діяльності комерційних банків в Україні. У третьому розділі висвітлено рекомендації щодо вдосконалення депозитної політики банку та напрями оптимізації формування банківських ресурсів. Загальний обсяг роботи – 44 сторінки. У роботі міститься 6 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел із 37 найменувань та 1 додатку.

## **РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ**

### **1.1. Депозитна політика комерційного банку: сутність та особливості**

Депозитна політика комерційного банку – це комплекс заходів формування якісних послуг з надання депозитів та різних форм залучення ресурсів з метою гарантування стабільності та конкурентоспроможності банківської установи. Слід зауважити, що це визначення є досить умовним, так як різні науковці трактують дане поняття по-різному. Наприклад, Р.Р. Коцовська, О.П. Павлишин, Л.М. Хміль, О.І. Лаврушин визначають депозитну політику як стратегію і тактику банку щодо залучення грошових коштів вкладників та інших кредиторів і визначення найефективнішої комбінації її джерел; А.С. Шульков розглядає депозитну політику в широкому та вузькому значеннях [9].

У широкому значенні депозитна політика характеризується як стратегія і тактика банку при здійсненні його діяльності щодо залучення ресурсів із метою повернення, а також при організації та управлінні депозитним процесом. Депозитна політика у вузькому значенні являє собою стратегію і тактику банку в частині організації депозитного процесу з метою забезпечення його ліквідності [10, с.916].

Слід звернути увагу і на те, що деякі науковці пропонують розглядати депозитну політику на макро-, мікрорівні. Розрізняють два типи депозитної політики на макрорівні. Перший - консервативна політика, або політика сильного державного регулювання депозитних установ, - здійснюється за сильної інфляції або стагфляції, коли зростання рівня сукупних цін супроводжується значним спадом обсягів сукупного виробництва. Основна її мета - посилення депозитної дисципліни. Другий тип депозитної політики - ліберальна, що передбачає значне збільшення грошово-кредитних установ, які мають право відкривати поточні рахунки. Ліберальна політика ефективна за незначного рівня інфляції. За високого рівня інфляції вона нерациональна, оскільки додатково підвищує її [11, с.167].

На мікрорівні депозитна політика визначається як стратегія окремого комерційного банку щодо залучення ресурсів та стабілізації фінансового стану. Зрозуміло, що депозитна політика окремого комерційного банку не проводиться автономно, і на неї має вплив ряд зовнішніх і внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів, що впливають на результативність депозитної політики можна віднести:

- політичний стан в країні;
- стан економічної системи в цілому та стан фінансового ринку зокрема;
- стан соціального середовища в країні;
- рівень інфляції;
- попит на послуги банків;

- політика НБУ і МФУ щодо діяльності банків;
- рівень конкуренції у банківському сегменті та ін.

Внутрішніми факторами, що впливають на депозитну політику є: обсяг та різноманітність пропонованих банком послуг, стабільність банківської установи, кваліфікація та досвід персоналу, цінова політика банку та ін.

Основною задачею депозитної політики є визначення пріоритетних напрямків розвитку діяльності банку у сфері залучення та акумулювання грошових коштів та удосконалення системи депозитування в цілому. Для виконання основної задачі на депозитну політику покладені наступні функції:

- одержання банківського прибутку або створення умов для отримання прибутку в майбутньому;
- забезпечення диверсифікованості суб'єктів депозитних операцій та сполучення різних форм депозитів;
- забезпечення взаємозв'язку та взаємної погодженості між депозитними операціями та операціями з надання позичок за строками і сумами депозитів та кредитних вкладень;
- збільшення частки термінових депозитів, що найбільшою мірою забезпечують підтримку ліквідності балансу банку;
- проведення маркетингових досліджень ринку банківських послуг;
- проведення гнучкої процентної політики;
- постійний пошук шляхів та заходів зменшення процентних витрат за залученими ресурсами з метою підвищення прибутку;
- розвиток банківських послуг та підвищення якості й культури обслуговування клієнтів [12, с.115].

Науковці виділяють наступні етапи формування стратегії проведення депозитної політики:

- визначення основної мети та тактичних цілей депозитної політики;

- формування підрозділів, діяльність яких буде пов'язана із проведенням депозитної політики, делегування повноважень та розподіл обов'язків;
- розробка стратегії формування депозитного портфелю, визначення умов депозитування;
- організація системи контролю та нагляду у процесі впровадження та проведення депозитної політики.

Результатом реалізації депозитної політики комерційного банку є - сформована депозитна база, тобто загальна сукупність коштів клієнтів, відкритих на депозитних рахунках. Клієнтом, що передає свої кошти на договірних умовах до установи банку, може бути як суб'єкт господарювання (у тому числі, інші фінансові інститути, бюджетні та позабюджетні установи), так і фізична особа. При прийнятті рішення щодо розміщення власних коштів в установі банку вкладник керується трьома принципами: надійність банку, якість обслуговування та умови депозитування.

На сучасному етапі існує ряд причин, які спонукають вкладників відмовитись від послуг банків щодо розміщення тимчасово вільних коштів.

До таких причин можна віднести:

- низька відсоткова ставка для депозитів на вимогу (враховуючи те, що депозити на вимогу є ризиковою операцією банки встановлюють мінімальну ставку відсотку за якою нараховується накопичення суми);
- ризик втрати коштів у разі банкрутства банку (криза банківського сектору, що обумовлена низькою політичних, соціальних та фінансових проблем, призводить до скорочення числа банківських установ на ринку фінансових послуг, що помітно звужує коло можливостей для вкладників);
- жорстка політика банків щодо повернення та лонгації вкладу ( умови для закриття депозитного рахунку або його лонгації, тобто подовження, є доволі суровими та зазвичай не вигідними для вкладників) та ін.

На ефективність депозитної політики впливають також і проблеми породжені неправильною політикою регулятора, тобто Національного банку України. Серед найбільш важливих можна виділити:

- скорочення числа банків;
- зростання недовіри серед населення до банківських установ;
- девальвація національної грошової одиниці;
- високий рівень ризиків, пов'язаних з банківськими послугами [13].

Отже, депозитна політика банку – це система заходів щодо формування портфеля депозитних послуг, різних форм і методів організації цих заходів, визначення конкурентних позицій банку на даному сегменті ринку та забезпечення стійкості і надійності ресурсної бази [14, с. 212]. Депозитна політика банківської установи ґрунтується на встановленні депозитних відносин банку з клієнтами і спрямована на їх розвиток та удосконалення.

Ефективна депозитна політика комерційного банку дає можливість раціонально організувати взаємини між банком і його клієнтами у контексті використання залучених коштів [15, с. 127]. Джерелами формування банківських депозитних ресурсів є тимчасово вільні кошти фізичних та юридичних осіб: кошти населення, підприємств та організацій, залучені у формі вкладів, та інші кошти клієнтів на поточних та інших рахунках банківських установ. Для залучення депозитних ресурсів банки відкривають поточні та строкові рахунки як для фізичних і юридичних осіб, так і для банків.

В умовах конкуренції банки для збереження ринкових позицій постійно повинні впроваджувати новітні банківські технології й удосконалювати методи роботи. Активний розвиток товарних і фінансових ринків, розвиток потреб клієнтів вимагають від банку зусиль не тільки з модернізації діяльності, а й безперервного вдосконалення й пошуку нових інструментів, які потрібні для підтримки конкурентоспроможності на високому рівні та

забезпеченості фінансовими ресурсами. З метою підвищення власної конкурентоздатності і забезпеченості фінансовими ресурсами кожен банк повинен постійно розробляти нові види банківських послуг, розвивати нові методи обслуговування клієнтів для всебічного задоволення потреб клієнтів у банківських послугах враховуючи соціально-політичний стан країни.

## **1.2 Вплив депозитної політики на формування ресурсної бази банку**

Кожен банк формує і реалізує свою депозитну політику індивідуально, держава в особі відповідних органів може лише побічно впливати на фінансовий інститут. Проте, можна виділити ряд зовнішніх (екзогенних) і внутрішніх (ендогенних) факторів, що впливають на формування і реалізацію депозитної політики банку. Екзогенні фактори є незалежними для кредитної організації, що не піддаються впливу з боку комерційного банку і визначають для нього зовнішні ризики діяльності в частині залучення коштів [16].

У той же час комерційний банк, враховуючи зазначені зовнішні фактори, може виробити оптимальну депозитну політику з урахуванням вхідних умов діяльності. Важливим елементом при обліку зазначених факторів є інформаційна забезпеченість, якість прогнозування і андеррайтингу, рівень прийнятих ризиків. Ендогенні фактори повністю знаходяться під контролем комерційного банку та рівень їх впливу буде залежати від прийнятих стратегічних рішень і тактики їх реалізації.

Кожен етап формування політики з депозитів тісно пов'язаний з іншими. Вони є обов'язковим для формування оптимальної депозитної політики і ефективної організації депозитного процесу.

Перший етап: постановка цілей і визначення завдань проведеної депозитної політики. При розробці депозитної політики головним є правильне формування мети і вибір відповідних інструментів для її

реалізації з урахуванням сучасного етапу розвитку фінансового ринку і переваг споживачів. Спочатку комерційний банк розробляє депозитну політику для проникнення на ринок депозитних операцій, потім, в процесі діяльності політику розвитку і диверсифікації.

О.І. Лаврушин визначає кілька типів стратегії банку в області депозитної політики відповідно до займаної частки на ринку, а саме стратегія лідера, конкурента, фахівця і наздоганяючого. Стратегія «гонки за лідером» дозволяє проводити депозитну політику, спираючись на успішний імідж і ефективний досвід лідерів. Недолік стратегії - ресурсовитратність, так як істотний приплив ліквідності в ці банки дозволяє їм знижувати витрати по залученню ресурсів тим самим забезпечуючи клієнтоорієнтовані процентні ставки за активними операціями.

Стратегія конкурента - це стратегія банку, що займає наступну за величиною частку на ринку депозитних операцій, проведення якої заснована на встановленні більш вигідних умов за вкладами / депозитами, надання клієнтам додаткових переваг (бонуси, індивідуальні умови, підвищені відсотки та ін.).

Стратегія фахівця - припускає стратегію проведення депозитної політики не по усіх напрямках, а в окремо виділеному секторі (Конкретна група клієнтів, окремий вид депозитних операцій та / або спосіб залучення (наприклад, дистанційна форма проведення операцій)).

Стратегія наздоганяючого - припускає, що банк не розробляє нові продукти / послуги в області депозитних операцій, а впроваджує гарантовані, які вже зарекомендували себе на ринку і окупність за якими буде гарантована. В рамках обраної стратегії банк виробляє орієнтацію на відповідну категорію клієнтів або базується на універсальному підході. При цьому виділяються ключові категорії вкладників в рамках яких проводиться ціноутворення. Наприклад, в роздріб найбільше користуються споживчими сегментами пенсіонери, студенти.

Другий етап: виділення в рамках депозитної політики відповідних підрозділів і розподіл повноважень між співробітниками банку кожен фінансовий інститут визначає систему взаємодії служб і підрозділів банку в частині формування та реалізації депозитної політики. розробкою і реалізацією депозитної політики банку в тісному взаємозв'язку один з одним займається цілий ряд структурних підрозділів банку, а також органи управління банку, виходячи з фінансової стратегії кредитної організації, її спеціалізації та цілей розміщення ресурсів.

Третій етап: розробка необхідних заходів для залучення ресурсів передбачає формування інструментів залучення депозитних ресурсів (Депозитні операції і умови по ним), внутрішніх регламентів щодо реалізації депозитних операцій. Основний інструмент в цій частині є процентні ставки за депозитними операціями. Він може виступати в таких формах згідно з критеріями:

- від ступеня стабільності: фіксовані / плаваючі;
- облік інфляції і відрахування в резерви: реальні / номінальні;
- від ступеня захисту ресурсів та відсотків від знецінення: позитивні / негативні.

Моделі ціноутворення також відносяться до інструментів депозитної політики. Серед основних виділяють [17]:

1. Формування ціни по депозитах для проникнення на ринок, що означає пропозиція високих депозитних ставок (вище ринкового рівня) або низьких тарифів комісійних зборів з метою залучення великої кількості клієнтів.
2. Встановлення відсотків по депозитах в залежності від мінімального залишку на депозитному рахунку або «умовне» ціноутворення, тобто залежне від умови по дотримання мінімального рівня депозиту.



3. Ціноутворення, орієнтоване на залучення VIP-клієнтів, тобто клієнтів з більш високими доходами.

4. Ціноутворення, залежне від кількості і якості послуг (багатофакторний спосіб ціноутворення), тобто клієнти, які користуються кількома послугами, отримують нижчі тарифи з обслуговування і більш високі процентні ставки по депозитах, що забезпечує закріплення за банком кращих клієнтів.

Четвертий етап: організація контролю і управління в процесі здійснення депозитних операцій. На даному етапі визначається логістика здійснення контролю та управління в частині реалізації депозитної політики, визначається алгоритм взаємодії служб і підрозділів банку, зони відповідальності та показники оцінки ефективності.

Ресурси комерційних банків складаються з власних і залучених коштів. Під власними ресурсами банку слід розуміти різні фонди, які створюються банком для забезпечення фінансової стійкості, господарської та комерційної діяльності, а також отриманий прибуток в результаті проведеної діяльності. Класифікація ресурсів банку за джерелами виникнення зображена на рис.1.1.

Найважливішим джерелом банківських пасивів є готівкові гроші на руках у населення. Заощадження населення утворюють окрему групу ресурсів банків. Загальна основа осідання грошей у населення як накопичень полягає в тому що, розпоряджаючись своїми надходженнями,



Рис. 1.1. Класифікація ресурсів банку за джерелами виникнення

громадяни можуть відстрочити витрачання грошей на деякий час, відповідно до потреб.

Належна населенню маса грошей, поки вона не перетворилася з грошової форми в засоби особистого споживання, залишається тимчасово в розпорядженні банку. Повернення цих коштів відбувається в міру того, як громадяни використовують свої фінансові ресурси на покупку товарів і оплату послуг. Паралельно з використанням грошових накопичень одними громадянами утворюються нові накопичення іншими. Тому загальна сума грошових засобів населення, якою можуть розпоряджатися банки як кредитним ресурсом, не тільки зменшується, а як правило, систематично зростає.

В таких умовах для банків є важливими операції із залучення коштів, а також і їх розміщення. Від операцій із залучення грошових коштів залежить

розмір банківських ресурсів і, отже, масштаби діяльності банків. Вигідне розміщення фінансових ресурсів сприяє підвищенню прибутковості і ліквідності банків, а також забезпечує їм економічну самостійність і стабільність. Мобілізація коштів, які забезпечують кредитну та інвестиційну діяльність банків, пов'язана з рішенням подвійного завдання: знайти джерела ресурсів з мінімальною вартістю і забезпечити керовану стійкість балансу.

Таким чином, фундаментом функціонування банку як фінансового посередника є його ресурсний потенціал, що об'єктивно сприймається фінансовою системою і економікою в цілому. Іншими словами, необхідним активним елементом банківської діяльності є ресурсна база банку і фактори, її визначальні. Для здійснення своєї діяльності комерційні банки повинні мати в своєму розпорядженні певні ресурси, які відіграють визначальну роль в процесі їх створення і функціонування.

## **РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ І ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕПОЗИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ**

### **2.1. Аналіз стану депозитного ринку України**

Формування ресурсної бази комерційних банків є одним із найважливіших завдань для забезпечення економічного зростання. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів достатніх як для кредитування поточних потреб суб'єктів господарської діяльності, так і для розвитку інвестиційної діяльності, формування відповідних резервів і підтримки власної ліквідності.

Нарощення комерційними банками депозитних ресурсів є важливою складовою зростання економіки країни. У цьому контексті актуального значення набуває ґрунтовне дослідження стану депозитного ринку України та чинників впливу на рішення потенційних вкладників щодо розміщення депозитів. З позицій банку виникає завдання пошуку шляхів залучення нових клієнтів, складність якого обумовлюється нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні, проблемами розвитку банківського сектору, грошово-кредитної системи, низьким рівнем доходів населення, суттєвим рівнем інфляції, оподаткуванням відсотків за депозит тощо.

Згідно зі статтею 4 Закону «Про банки і банківську діяльність» держава самостійно формує та використовує власні банківські ресурси, які складаються з коштів банків, залишків коштів на поточних рахунках підприємств, установ та організацій, вкладів населення, коштів на бюджетних рахунках, коштів у міжбанківських розрахунках та інших грошових ресурсів [1].

Обсяг фінансових ресурсів визначає попит на фінансовому ринку й безпосередньо впливає на розмір процентних ставок як за пасивними, так і за активними операціями.

З початку 2014 року в Україні продовжує тривати тенденція зростання основних показників діяльності комерційних банків. Станом на 01.10.2019 р. пасиви банків збільшилися на 58 263 млн. грн. (станом на 01.01.2015 р. вони становили 1 278 095 млн. грн.) і склали 1 336 358 млн. грн.

Зростання капіталу банків відбулося за рахунок збільшення статутного капіталу на 167,42% (табл.2.1.).

Щодо зобов'язань банків України, то вони також збільшилися на 8,04% і на 01.10.2019 р. становили 1 172 761 млн. грн. (станом на 01.01.2015 р. вони становили 1 085 496 млн. грн).

Основними складовими зобов'язань на 01.10.2019 становили:

- кошти фізичних осіб – 478 565 млн. грн., або 40,8% від зобов'язань;
- строкові вклади (депозити) інших банків та кредити, що отримані від інших банків, – 2007 млн. грн., або 24,7%;
- кошти суб'єктів господарювання – 403 927 млн. грн., або 34,44%.

Таблиця 2.1

**Структура ресурсів комерційних банків України протягом 2015-2019 років, млн. грн**

Показники	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6
Капітал	185239	180150	222170	414668	495377
Зобов'язання	1085496	1168829	1150672	1132515	1172761
Усього ресурсів	1270735	1348979	1372842	1547183	1668138
Питома вага капіталу, %	14,57%	13,35%	16,18%	26,8%	29,7%
Питома вага зобов'язань, %	85,4%	86,64%	83,82%	73,2%	70,3%

Джерело: розроблено автором на основі[18]

Проаналізувавши таблицю, бачимо, що обсяг банківських ресурсів з кожним роком зростає: від 1 270 735 млн. грн. у 2015 році до 1 668 138 млн. грн. у 2019 році. Як ми бачимо з розрахованих даних, на капітал припадає у 2019 р. 29,7% усіх банківських ресурсів.

Отже, дані таблиці показують, що ресурси банку сформовані за рахунок залучених коштів (серед коштів фізичних осіб та суб'єктів господарювання переважають строкові депозити) та запозичених коштів, що становлять 70,3% від загального обсягу ресурсів.

З вищенаведеного аналізу ресурсів комерційних банків України бачимо, що головним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частка яких в середньому по банківській системі України складає приблизно 80% від загальної величини ресурсів, а решта 20% - власний капітал [19].

Взаємозв'язок ключових елементів системи банківських ресурсів постійно змінюється й розвивається, тому їх структуризація й детальне дослідження мають важливе теоретичне й практичне значення.

Від структури ресурсів залежать не тільки обсяги здійснення операцій банку, а й взагалі його функціонування. Слід зазначити, що обсяги ресурсів, тобто їх кількісна сторона, по-різному можуть впливати на стабільність та прибутковість діяльності банку.

Структура ресурсів банку визначає його тактику у формуванні ресурсів. Основною умовою банківської діяльності є наявність достатнього обсягу грошових ресурсів. Банківські ресурси складають всю величину коштів, які банк може використати для здійснення своїх операцій, насамперед кредитних. Складовими ресурсами банку є його власні та залучені кошти від інших юридичних та фізичних осіб, а їх

структура і розмір визначаються інтенсивністю й різноманітністю операцій, що здійснюються цією фінансово-кредитною установою [20].

За останні роки в структурі ресурсів банків склалися наступні тенденції.

По-перше, у докризовий період закріпилася тенденція до збільшення залишків на рахунках фізичних осіб. Це відбувається завдяки росту доходів населення, зрушеннями в ощадній поведінці домашніх господарств, а також у певному збільшенні довіри населення до банківської системи. Вклади населення почали займати вагомe місце в формуванні ресурсної бази банків.

По-друге, зростали кошти юридичних осіб в структурі ресурсів банку, що також позитивно впливало на ресурсну базу банку. Одночасно помітно зростала динаміка випущених банком боргових зобов'язань. Не дивлячись на закріплення у докризовий період позитивних тенденцій в динаміці та структурі ресурсів банків, не втратили своєї актуальності невирішені проблеми. До них в першу чергу відноситься низький рівень ресурсної бази та перевага коротких пасивів. Це робить банківський сектор підданим ризику втрати ліквідності, підвищенню кредитного та ринкового ризику.

Пасивні операції банку можуть здійснюватися у формі:

- залучення коштів на депозитні рахунки - поточні, строкові, ощадні та інші;
- не депозитного залучення коштів: одержання позичок на міжбанківському ринку, позичок НБУ, випуск банківських облігацій, векселів та інших зобов'язань.

Основний вид пасивних операцій - залучення коштів на банківські рахунки всіх видів: поточні, строкові, ощадні, валютні та інші. Залучені кошти - це кредиторська заборгованість банку, що виникла внаслідок попередніх операцій і яка має бути погашена у визначений термін.

Враховуючи наявність у структурі банківських коштів значної частини позичених і залучених ресурсів, пошук нових шляхів і можливостей

їх зростання для банківського менеджера має особливе значення. Для виконання основних завдань менеджменту банківських ресурсів важливо класифікувати їх за основними ознаками.

Депозити банку за економічним змістом поділяють на три групи:

- строкові депозити;
- депозити до запитання;
- ощадні вклади населення.

Строкові депозити мають чітко встановлений термін їх повернення, банк за ними сплачує фіксований відсоток, а також існують певні обмеження щодо дострокового зняття цих коштів з рахунка. Депозити до запитання для клієнта — власника рахунка є найбільш ліквідними коштами. Необхідно зазначити, що з розвитком банківської системи України виникають нові форми і види депозитних рахунків, які необхідно класифікувати для Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Йдеться про різноманітні ощадні сертифікати, спільні рахунки, накопичувальні пенсійні рахунки, інвестиційні рахунки, стосовно яких у законодавстві слід чітко обумовити форму гарантування у випадку банкрутства банку. Станом на 01.06.2019 р. існує ТОП-10 банків України з найбільшими залученнями депозитів. Більш детальна інформація наведена на рис. 2.1.

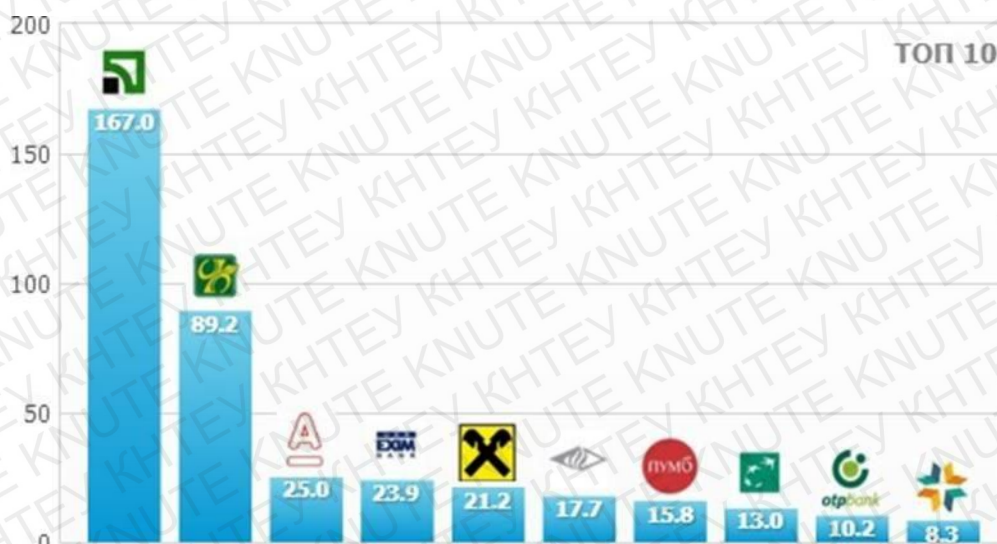


Рис. 2.1. ТОП -10 банків України із залучення депозитів фізичних осіб:



Джерело: розроблено автором на основі [21]

- Приватбанк – 167 035,70 млн. грн.
- Ощадбанк – 89 198,66 млн. грн.
- Альфа-Банк – 25 009,82 млн. грн.
- Укрексімбанк – 23 875,70 млн. грн.
- Райффайзен Банк Аваль – 21 210,75 млн. грн.
- Укргазбанк – 17 718,74 млн. грн.
- ПУМБ – 15 851,07 млн. грн.
- UKRSIBBANK – 12 984,84 млн. грн.
- OTP Bank -10 189,36 млн. грн.
- Банк Південний – 8 267,04 млн. грн.

З наведених даних, бачимо, що на сьогодні лідерами із залучення депозитів фізичних осіб є Приватбанк, Ощадбанк та Альфа-Банк. Далі проведемо порівняння цих банків (табл. 2.2.).

Таблиця 2.2

### Порівняння офіційних показників суми депозитного портфеля

Банк	Сума депозитного портфеля		
	06.2018	06.2019	Різниця (%)
1	2	3	4
Приватбанк	168,06	167,04	-0,61
Ощадбанк	86,57	89,20	+2,95
Альфа-Банк	23,61	25,01	+5,61

Джерело: розроблено автором на основі [21]

Розглянувши більш детально порівняльну таблицю між трьома лідерами-банками, можна зробити висновок, що на сьогодні лідером

депозитного портфелю є Приватбанк, але як ми бачимо, станом на червень місяць 2019 року сума депозитного портфеля знизилась на 0,61%, що є негативним фактором. Стосовно Ощадбанку та Альфа-Банку, спостерігаємо стабільне збільшення суми депозитного портфелю, що є дуже гарним показником.

Нижче розглянемо динаміку із залучення депозитів юридичних осіб (рис. 2.2.).



Рис. 2.2 Рейтинг банків України із залучення депозитів юридичних осіб

Джерело: розроблено автором на основі [21]

- Ощадбанк – 53 820,92 млн. грн.
- Укресимбанк – 50 938,19 млн. грн.
- Укргазбанк – 45 257,83 млн. грн.
- Приватбанк – 37 066,16 млн. грн.
- Райффайзен Банк Аваль – 30 480,96 млн. грн.
- ПУМБ – 25 289,51 млн. грн.
- UKRSIBBANK – 19 694,28 млн. грн.
- Креди Агриколь Банк – 19 354,22 млн. грн.
- Ситибанк Україна – 17 505,32 млн. грн.
- Альфа-Банк – 15 497,22 млн. грн.

Рішення про збільшення гарантованої суми відшкодування до 250 тис. грн. суттєво стимулює зацікавленість вкладників у зберіганні грошей в банках.

Світова практика свідчить, що заощадження приватного сектору є важливим джерелом фінансування не тільки економіки, а й дефіциту державного бюджету. В період криз національного виробництва вони становлять вагомий чинник економічного зростання. Банк повинен також враховувати фактори, які здійснюють вплив на створення ресурсного потенціалу. У дослідженні виявлено такі фактори та запропоновано об'єднати їх у три групи (табл. 2.3.).

Таблиця 2.3

**Групи факторів, які впливають на створення ресурсного потенціалу**

Група факторів	Назва	Вплив фактора
1	2	3
I група факторів	неконтрольовані	Їх вплив банк не може попередити чи змінити і враховує як задані величини. Серед таких позасистемних факторів доцільно виділити макроекономічні, станфінансовго ринку, нормативи регулюючих органів.
II група факторів	частково контрольованих	Вплив яких на мобілізацію ресурсів банк може частково змінити, належать поведінка клієнтів, конкурентів і власників.
III група факторів	внутрішньосистемні	Їх вплив банк може змінити так, щоб узгодити обсяг мобілізованих ресурсів згідно з поставленими цілями. До них належать ендогенні величини впливу, які є контрольовані.

*Джерело: розроблено автором на основі [22]*

Важливим фактором збільшення ресурсного потенціалу комерційного банку є нарощення ним власного капіталу. У цьому контексті капітал банку має подвійне значення.

Перш за все, він сприяє збільшенню ресурсного потенціалу.

По-друге, власні кошти забезпечують безпеку припливу банківських ресурсів.

У сучасних умовах економічного розвитку країни, коли залучення строкових депозитів ускладнюється внаслідок дефіциту власних оборотних коштів підприємств та високих темпів інфляції, зростає значення міжбанківських кредитів під час формування ресурсної бази банків. Основною перевагою цього виду ресурсів є висока мобільність цих коштів, головним недоліком - їх відносно висока вартість. Усе це обумовлює необхідність розроблення методики аналізу цих операцій, яка дала б змогу ефективніше управляти пасивними та активними операціями з міжбанківського кредитування.

Комерційним банкам слід звернути увагу не тільки на цінові методи при залученні депозитів, а на нецінові, серед яких реклама, поліпшений рівень обслуговування, розширення спектра пропонованих банком послуг, комплексне обслуговування, додаткові види безкоштовних послуг, розташування філій у місцях максимально наближених до клієнтів, пристосування графіка роботи до потреб клієнтів.

У загальному обсязі банківських ресурсів власні кошти становлять незначну частину. В умовах дворівневої банківської системи (центральний або Національний банк і комерційні банки) Національний банк виконує для комерційних банків резервну функцію, тобто стає банком банків. Тому комерційні банки за таких обставин можуть як передавати йому частину

своїх ресурсів як резерв, так і в разі потреби одержувати від нього такі кошти.

Міжбанківський ринок - частина ринку позикових капіталів, де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються та розміщуються банками між собою.

Учасниками міжбанківського ринку кредитних ресурсів є Національний банк України, його регіональне управління, комерційні банки, їх філії та відділення. Розміщувати й купувати кредитні ресурси на міжбанківському ринку кредитних ресурсів банку вигідно передусім з двох причин:

- комерційні банки на відміну від суб'єктів господарської діяльності, вирізняються вищою надійністю;
- процентна ставка за міжбанківськими кредитами, як правило, нижча від ставки за кредитами суб'єктам економіки.

Міжбанківські кредити за складом поділяються на взаємні кредити між комерційними банками та кредитування НБУ комерційних банків. У загальній структурі міжбанківських кредитів переважають взаємні кредити комерційних банків (80-85 %), проте з розвитком банківської системи частка кредитів НБУ зростатиме.

До позичених депозитних коштів належать кредитні ресурси, куплені на міжбанківському кредитному ринку. З цією метою банки проводять такі операції:

- операції РЕПО (угоди про продаж цінних паперів зі зворотним їх викупом);
- отримання позик НБУ;
- отримання міжбанківських кредитів.

Міжбанківський кредит - це оперативне за способом залучення коштів, але дороге джерело ресурсів банку. Причини продажу одним комерційним банком іншому банківських ресурсів різноманітні: відсутність належного попиту і вигідного розміщення ресурсів серед своїх клієнтів; необхідність установа тисніших взаємовідносин між банками; прибутковість цієї операції.

Міжбанківські кредити використовуються: для оперативного регулювання ліквідності балансу банку [23].

Окрім того, джерелом придбання позичених коштів є емісія банківських векселів.

Розрізняють міжбанківські активні та пасивні кредитні операції: ринок міжбанківських депозитів та ринок міжбанківських кредитів.

Міжбанківський депозит - це депозит одного банку в іншому.

Міжбанківський кредит є основним джерелом запозичених коштів комерційного банку і слугує для підтримки кредитного потенціалу, поточної ліквідності банку або забезпечення рентабельного вкладення коштів. Міжбанківський кредит має короткостроковий характер, вирізняється оперативністю надання коштів та вищими порівняно з депозитами процентними ставками. Він здійснюється в рамках кореспондентських відносин банків і є дорожчим порівняно з іншими джерелами кредитування ресурсом (потенціалом) банку.

Суб'єктами міжбанківського кредиту є міжбанківські об'єднання, комерційні банки або інші кредитні інститути, фінансові компанії та Національний банк України. Ці суб'єкти можуть одночасно бути і в ролі кредитора, і в ролі позичальника. Специфіка міжбанківського кредиту визначається тим, що кошти використовуються не для власних господарських потреб банку, а для надання кредиту клієнтам. Тому МБК є

формою купівлі- продажу кредитних ресурсів. Для оперативного залучення необхідних додаткових коштів комерційні банки використовують можливості міжбанківського ринку ресурсів, на якому здійснюється продаж грошових коштів, мобілізованих іншими кредитними установами.

Основна частина міжбанківських договорів має терміновий характер, але деяка їх частина укладається в безстроковій формі. Це передбачає надання міжбанківського кредиту на мінімальний термін, установлений договором, після закінчення якого кредит переходить у безстроковий, тобто може бути стягнений банком у будь-який час за попереднім повідомленням. За будь-якої форми договору процентна ставка встановлюється виходячи з рівня, що склався на ринку в день його підписання. Важливе місце в джерелах кредитних ресурсів комерційного банку посідають кредити НБУ, які надаються банкам у порядку рефінансування. Кредитні ресурси надаються, як правило, на цілі короткострокового кредитування за дотримання комерційним банком економічних нормативів та резервних вимог [24].

Рефінансування - це процес здійснення банком активних операцій (кредитних вкладень) за рахунок позик, отриманих у інших банках.

Операції з рефінансування є міжбанківськими кредитними операціями, що реалізуються комерційними банками для мобілізації грошових ресурсів. Плата за продані кредитні ресурси встановлюється на основі офіційної ставки НБУ з рефінансування. Існує певна залежність ставки МБК від ставки рефінансування НБУ. Ставка НБУ є нижньою межею можливих коливань ставки міжбанківського кредиту. Динаміка ставки рефінансування пов'язана з рівнем інфляції в країні, динамікою курсу гривні відносно долара США. У результаті зміни ставки рефінансування



змінюється і ставка МБК, збільшуючись чи зменшуючись в окремі періоди.

Таким чином, можна зробити висновок:

- головним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти;
- банківські ресурси з точки зору джерел утворення поділяються на власні і залучені;
- від структури ресурсів залежать не тільки обсяги здійснення операцій банку, а й взагалі його функціонування;
- ресурси кожного окремого банку мають конкретну структуру.

## 2.2.

### **Нормативне регулювання формування банківських ресурсів**

З прийняттям у 1996 р. Конституції України банківське функціонування формується на нових конституційних засадах, які підтверджують наявність як власного предмета, так і методу правового регулювання, оскільки грошово-кредитні відносини потребують комплексного правового визначення і закріплення їх нормами права.

Зміст правового регулювання та його вплив на суспільні відносини у банківській сфері зумовлюються економічними чинниками. Право надає економічній діяльності юридичної форми, закріплює реальні відносини. Від успішного проведення науково обґрунтованих реформ залежить рівень добробуту народу. Банківська система, стимулюючи перехід до ринкових відносин усіх господарюючих суб'єктів та активно заощаджуючи їх кошти та кошти громадян, здійснюючи розрахунки і платежі, сприяє реформування економіки України. Це не тільки впливає на правову практику, а й підпорядковує правову думку її потребам, стимулює розвиток нових галузей

і відповідно формує нові правові засади кредитнофінансового механізму в державі.

Банківська діяльність, виконуючи самостійну роль у фінансово-кредитних відносинах, сформувала свій реальний сектор відносин і знайшла свій предмет правового регулювання, оскільки кредитний механізм контролюється державою і не може обійтись без створення розгалуженої системи норм і відповідно - правовідносин, що охоплюються поняттям банківського права.

Створення розгалужених правових засад банківської справи та банківської діяльності одне з першочергових завдань держави. Створення банківських установ і формування банківського капіталу зумовили необхідність прийняття Закону України “Про банки і банківську діяльність”[1], Закону України “Про акціонерні товариства”, Закону України “Про Національний банк України”, Декрету Кабінету Міністрів України “ Про систему валютного регулювання і валютного контролю”, Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”.

Застосування державного регулювання банківської діяльності пояснюється потребою ввести у ці відносини правовий порядок, який передбачав закріплення правового статусу Національного банку України, його відносин з Кабінетом Міністрів України, комерційними банками та іншими кредитними установами, порядок їх утворення та здійснення ними банківських та небанківських угод, різноманітних банківських операцій, зокрема кредитних операцій та операцій з цінними паперами тощо [2].

Банківське законодавство - це сукупність законодавчих актів, які є формою вираження правових норм, спрямованих на регулювання повноважень, обов'язків та відповідальності сторін у правовідносинах за

участю банку. Розглядаючи поняття банківського законодавства, дуже важливо підкреслити та виділити його риси:

- банківське законодавство має власну сферу (галузь), мету і завдання правового регулювання в Конституції та законах України, нормативно-правових актах стосовно банківської діяльності, функціонування кредитних установ та банківської справи;

- як галузь загальної системи законодавства має комплексний характер і включає джерела як публічного, так і приватного права (закони і підзаконні акти);

- у банківському законодавстві законодавчі акти поділяються за предметом правового регулювання і систематизуються у послідовності за їх юридичною силою;

- нормативно-правові акти розрізняються за предметом видання і повноваженнями владних суб'єктів держави (Верховна Рада України, Президент України і Національний банк України) і не можуть видаватися органами державної виконавчої влади без законодавчого доручення;

- первинним елементом цього законодавства є стаття законодавчого акту як форма вираження, засіб викладення правової норми;

- безпосередньо пов'язане з регулюванням статусу грошей, цінних паперів та фінансовою діяльністю юридичних та фізичних осіб, а також з банківською діяльністю та власне банківською справою.

Безпосередньо з правовідносинами, які виникають у банківській сфері, пов'язані суб'єкти банківського права. Вони є безпосередніми учасниками правовідносин, взаємопов'язані між собою та мають власне статутне становище.

З метою забезпечення економічних умов стійкого функціонування національної банківської системи, захисту інтересів вкладників та

кредиторів комерційних банків та відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» Розділу III Глави 6 Національний банк України встановлює для всіх комерційних банків такі обов'язкові економічні нормативи та формування резервних фондів.

Розглянемо, які нормативи встановлено для обов'язкового дотримання комерційними банками[1]:

а) норматив регулятивного капіталу комерційного банку (НІ). Регулятивний капітал є одним з найважливіших показників діяльності банків, основним призначенням якого є покриття негативних наслідків різноманітних ризиків, які банки беруть на себе в процесі своєї діяльності, та забезпечення захисту вкладів, фінансової стійкості та стабільної діяльності банків.

Банки з метою визначення реального розміру регулятивного капіталу з урахуванням ризиків у своїй діяльності зобов'язані постійно:

- оцінювати якість усіх своїх активів і позабалансових зобов'язань;
- здійснювати відповідні коригування їх вартості шляхом формування резервів для покриття очікуваних (можливих) збитків за зобов'язаннями контрагентів.

Банки формують резерви за такими активними операціями:

- кредитними операціями;
  - операціями з цінними паперами;
  - дебіторською заборгованістю;
- простроченими понад 30 днів та сумнівними до отримання нарахованими доходами за активними операціями;

-коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках у банках (резидентах і нерезидентах), які визнані банкрутами або ліквідуються за рішенням уповноважених органів, або які зареєстровані в офшорних зонах.

Регулятивний капітал банку складається з основного (1-го рівня) капіталу та додаткового (2-го рівня) капіталу. Основний капітал вважається більш незмінним, який не підлягає передаванню, перерозподілу та повинен повністю покривати поточні збитки, а додатковий капітал має менш постійний характер та його розмір піддається змінам.

б) норматив адекватності (платоспроможності) регулятивного капіталу (Н2). Норматив відображає здатність банку своєчасно і в повному обсязі розрахуватися за своїми зобов'язаннями, що випливають із торговельних, кредитних або інших операцій грошового характеру. Чим вище значення показника адекватності регулятивного капіталу, тим більша частка ризику, що її приймають на себе власники банку, та навпаки: чим нижче значення показника, тим більша частка ризику, що її приймають на себе кредитори і вкладники банку [18]. Норматив адекватності регулятивного капіталу встановлюється для запобігання надмірному перекладанню банком кредитного ризику та ризику неповернення банківських активів на вкладників банку.

Відповідно до вимог Законів України "Про Національний банк України" та "Про банки і банківську діяльність" та з метою забезпечення стабільної діяльності банків і своєчасного виконання ними зобов'язань перед їх вкладниками НБУ встановлено ряд обов'язкових нормативів для комерційних банків, більш конкретно зупинимось на нормативах капіталу та ліквідності:

Відповідно до ст. 36 Закону України «Про банки та банківську діяльність» - комерційні банки зобов'язані створювати резервний та інші

фонди на покриття різного роду ризиків від здійснення активних операцій та за своїми зобов'язаннями. Постановою НБУ від 11 жовтня 2008р. №319 «Про додаткові заходи щодо діяльності банків» був введений мораторій на дострокове зняття коштів з депозитних рахунків [1].

Отже, як зазначалось вище, нормативно-правовою базою для регулювання ресурсної бази комерційних банків є : Закон України “Про банки і банківську діяльність”[1]; Закон України “Про Національний банк України”[2]; Декрети Кабінету Міністрів України “Про систему валютного регулювання і валютного контролю”; Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”.

Положення, інструкції та постанови НБУ та інших законодавчих органів, що регулюють діяльність банківського сектору економіки відповідно до законів України (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

### Нормативні акти, щодо регулювання ресурсної бази комерційних банків

Назва, № і дата прийняття	Короткий зміст
1	2
Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 7.12.2000р.	Цей Закон визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків. Метою цього Закону є правове забезпечення стабільного розвитку і діяльності банків в Україні і створення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення сприятливих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника
Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» №29, від 16.04.1991р.	У законі наведені загальні положення, визначені терміни, принципи зовнішньоекономічної діяльності, суб'єкти та види діяльності. Визначено хто має право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Вказані основи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Закон України «Про Національний банк України» №679, від 20.05.1999р.	У законі вказані загальні положення , порядок формування та повноваження ради національного банку. Описані організаційні основи та структура НБУ. Вказано про взаємовідносини з президентом України, Верховною Радою та кабінетом міністрів України. Описано як проводиться операції національного банку, банківське регулювання та банківський нагляд
Закон України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» № 17, від 25.11.1993р.	Цей Закон установлює режим здійснення валютних операцій на території України, визначає загальні принципи валютного регулювання, повноваження державних органів і функції банків та інших фінансових установ України в регулюванні валютних операцій, права й обов'язки суб'єктів валютних відносин, порядок здійснення валютного контролю, відповідальність за порушення валютного законодавства
Інструкція «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків» №10, від 28.08.2001р.	Інструкція "Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків" вводиться для посилення контрольних функцій Національного банку України у ході нагляду за діяльністю комерційних банків, забезпечення їх фінансової надійності, захисту інтересів їх вкладників та акціонерів. Інструкція "Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків" розроблена на підставі Закону України "Про банки і банківську діяльність", згідно з чинним законодавством України, нормативними актами НБУ

Постановою НБУ від 11 жовтня 2008р. №319 «Про додаткові заходи щодо діяльності банків» був введений мораторій на дострокове зняття коштів з депозитних рахунків.

Національний банк України скасував мораторій на дочасне повернення банківських вкладів, що діяв у країні з жовтня 2008 року. Відповідне рішення закріплене постановою НБУ від 12 травня 2009 року №282, яка набрала чинності від дня підписання.

З вищезазначеного, можна зробити висновок, що під фінансовими ресурсами слід розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств. Таким чином, до фінансових ресурсів належать грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується в не фондovій формі.

Фінансовими ресурсами виступають грошові кошти, які можуть бути використані за цільовим призначенням, а джерелами формування фінансових ресурсів є валовий внутрішній продукт, який виступає у формі

внесків учасників, прибутку, амортизаційних відрахувань, цільового фінансування, благодійних внесків та ін.

Фінансові ресурси банків відіграють важливу роль у їх функціонуванні і досягненні своїх стратегічних знань та цілей. І тому їх аналіз є вкрай необхідним в першу чергу для прийняття виважених управлінських рішень для досягнення цих цілей. Але, як ми знаємо, що управлінські рішення не базуються тільки на результатах аналізу фінансових ресурсів, вони також опираються на результати загального аналізу банків, складовою якого є аналіз фінансових ресурсів, а також на результати аналізу навколишнього економічного середовища, а саме переваг та особливостей конкурентів, поточної ситуації на ринку банківських послуг.

### **РОЗДІЛ 3**

## **РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕПОЗИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ ТА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ**

### **3.1 Рекомендації по вдосконаленню депозитної політики комерційного банку**

Стан депозитного ринку України спричинений інфляційними процесами, знеціненням гривні та значною кількістю неплатоспроможних банків в минулому поступово стабілізується, спостерігається підвищення довіри населення до банків та готовність вкладати вільні грошові кошти.



Найбільш суттєвим і важливим джерелом формування ресурсної бази комерційних банків є депозитні операції, яким в свою чергу відводиться роль забезпечення здійснення кредитних операцій банків. Оскільки обсяги залучених депозитних коштів та умови їх використання впливають на процес надання кредиту малому і середньому бізнесу, то перед комерційним банком постає питання: на який термін, при яких умовах банк може залучити найбільшу суму строкових депозитів?

Загальновідомо, що найважливішим джерелом банківських ресурсів є вклади населення. Кожен комерційний банк повинен розробляти власну політику у відносинах зі своїми клієнтами, в тому числі з приватними вкладниками. Одним з найважливіших факторів заняття гідного конкурентної позиції на банківському ринку є саме політика банку щодо вкладів фізичних осіб. На нашу думку, наші громадяни, незважаючи на все, що відбувається з їх фінансовим благополуччям, незважаючи на зниження ставок (зокрема за валютними депозитами), несуть гроші в банки. Комерційні банки залишаються для громадян основним фінансовим інститутом, де вони розміщують грошові кошти.

На процес формування заощаджень населення впливають: державна політика, розвиток економіки; динаміка рівня інфляції, процентних ставок, безробіття; розвиток банківської системи; довіра до банків; ступінь інформованості населення про діяльність банків; демографічна ситуація в Україні. Тому прогнози аналітиків і заяви про оптимістичні збільшення ВВП України чи песимістичні макропрогнози про спад ВВП мають вплив на формування ресурсної бази комерційних банків.

Залучення коштів від приватних вкладників залишиться найбільш зростаючим сегментом бізнесу комерційних банків. Звичайно, обсяги залучених коштів населення будуть визначатися такими факторами, як реальні доходи громадян та їх ощадна поведінка.

Незважаючи на те, що останні роки лишаються ліцензії в основному дрібні і середні банки. Але відкликання ліцензії не викликає серйозного занепокоєння у вкладників, оскільки практика роботи системи обов'язкового страхування вкладів довела, що система функціонує стабільно.

На обсяги залучення вкладів населення істотно впливає рівень ставки НБУ. Різке зростання ставки провокує автоматичне зростання ставок по кредитах банків, а також стимулює банки менше кредитувати і залучати більше коштів у клієнтів - і погашати борги.

Крім приватних вкладників, банки, звичайно, не повинні забувати і про те, як утримати своїх корпоративних клієнтів та залучити до обслуговування нові підприємства і організації.

Основним змістом нового етапу у розвитку банківської сфери повинно стати підвищення якості банківської діяльності, що включає розширення складу банківських продуктів і послуг та вдосконалення способів їх надання, забезпечення довгострокової ефективності і стійкості бізнесу кредитних організацій, тим самим збільшення ресурсної бази банків.

Все більш активно повинні використовуватися досягнення сучасних інформаційних технологій, що є основою модернізації банківської діяльності. Отримає додатковий імпульс процес консолідації в банківській сфері, що базується на економічних інтересах учасників ринку.

Таблиця 3.1

**Проблеми депозитної політики українських банків на сучасному етапі і шляхи їх вирішення**

Проблеми формування кредитної політики банку на сучасному етапі	Шляхи вирішення
---	-----------------

Кризові явища в економіці країни, недостатня ємність фінансового ринку	Нарощування власного капіталу кредитними організаціями, створення «буфера міцності» по капіталу не тільки у найбільших банків, але й у середніх банків.
Падіння рівня реальних доходів фізичних осіб, зниження ощадної активності населення	Підвищення якості банківських послуг, скорочення часу обслуговування, підвищення зручності для клієнтів
Зниження коштів на рахунках підприємств і організацій	Утримання «старих» клієнтів різними вигідними пропозиціями і акціями (підвищення відсотків за вкладами до свят, подарунки клієнтам і тощо)
Зростаюча конкуренція серед кредитних організацій	Пропозиція максимально широкого вибору вкладів з різними умовами Застосування ефективної реклами, презентації банківських послуг на підприємствах та організаціях.

Діяльність комерційних банків, спрямована на залучення вкладників, провадиться з урахуванням штатних, інформаційних і фінансових можливостей кредитної організації, а також у відповідності з клієнтською, в тому числі депозитною політикою. Деколи набагато складніше банку утримати старого клієнта, ніж залучити нового. Але необхідно поєднувати і те, і інше, не дивлячись на різницю у вартості і трудовитрат на ці процеси. Якщо не залучати нових вкладників, банк може втратити і прибуток, і власний імідж.

Таким чином, для належного виконання своїх зобов'язань перед вкладниками банківським установам необхідно раціонально розміщувати залучені у вигляді депозитів кошти.

Вистояти у складних макроекономічних умовах і витримати конкурентну боротьбу кожному банку може дозволити ретельне опрацювання його депозитної політики. Запропоновані шляхи вирішення проблем, пов'язаних з формуванням ресурсної бази та здійсненням

депозитної політики, допоможуть банку підвищити ефективність своєї діяльності.

### **3.2 Напрями оптимізації формування банківських ресурсів**

Для банку тенденції по зниженню обсягу внесків населення і депозитів підприємств та організацій є найбільш гострою проблемою, що змушує його переглядати свою депозитну політику. Для залучення коштів у вклади і депозити фізичних і юридичних осіб та поліпшенню ресурсної бази можна використовувати наступні шляхи:

- підвищення привабливості вкладів шляхом збільшення процентних ставок;
- розробку системи стимулів, привабливих для потенційних клієнтів. Наприклад, знижка при відвідуванні будь-яких магазинів або туристичних фірм, але за умови оплати послуг з коштів, які знаходяться на вкладі не менше одного повного терміну зберігання;
- диверсифікацію лінійки вкладів з урахуванням специфіки регіонів;
- анкетування клієнтів з метою визначення їх мотивації при виборі банку;
- рекламування банківських послуг з метою залучення потенційних клієнтів шляхом довіри до банку, підкреслюючи надійність банку, конкурентні переваги, зручність обслуговування;
- підвищення якості послуг, удосконалення технологій обслуговування для досягнення максимальної зручності для клієнтів;
- створення служби реклами по телефону для швидкості та зручності отримання необхідної інформації. Етапом вдосконалення може бути

розробка рекламної політики. Адже рекламна політика є ефективним інструментом формування клієнтської бази.

Для того щоб кожна конкурентна перевага банку, кожен новий продукт, пропонований до продажу, були відомі, зрозумілі і легко порівняти, необхідно створити службу телемаркетингу – реклами банківських вкладів по телефону.

Таблиця 3.2

### Способи залучення вкладників у банки

Спосіб залучення вкладів	Особливості застосування
Використання реклами	Реклама повинна бути яскравою і запам'ятовується, підкреслювати вигідність умов для вкладників. Найбільш привабливою є реклама на телебаченні, радіо, Інтернеті. Дуже ефективними виявляються презентації банківських послуг на підприємствах та організаціях попередньої домовленості з їх керівництвом
Рекламні акції	Використання всіляких акцій для вкладників: підвищення відсотків закладами до свят та пам'ятних дат; вручення подарунків постійним клієнтам з символікою банку (ручка, блокнот, кухоль з логотипом банку тощо)
Особливі взаємовідносини з постійними клієнтами	Привітання постійних клієнтів зі святами (розсилка привітальних смс, сувеніри до свят з логотипом банку; сертифікати на купівлю товарів від організацій -партнерів та ін.)
Розширення продуктової лінійки	Пропозиція максимально широкого спектру вкладів з різними умовами

Отже, проведення запропонованих заходів призведе до збільшення стабільних депозитів у банку, що говорить про підвищення стабільності ресурсної бази банку і, отже, про підвищення ефективності депозитної політики.

## ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Дослідження в магістерській роботі присвячене аналізу впливу депозитної політики банку на формування банківських ресурсів. Проведене дослідження дає змогу зробити наступні загальні висновки:

1. В сучасних умовах функціонування комерційних банків депозитна політика є ефективно сформованою і грає роль важливої складової успішної банківської діяльності, бо депозитні операції входять в основну групу банківських пасивів, будучи основним джерелом існування активних операцій. Здійснення депозитних операцій передбачає розробку кожною кредитною організацією власної депозитної політики, під якою слід розуміти комплекс заходів комерційного банку, спрямований на визначення форм, завдань і змісту банківської діяльності по формуванню банківських ресурсів, їх планування і регулювання. Кінцевою метою розробки і реалізації ефективної депозитної політики будь-якого комерційного банку є збільшення обсягу ресурсної бази при мінімізації витрат банку та підтримці необхідного рівня ліквідності з урахуванням усіх видів ризиків.

2. Зміцнення депозитної бази дуже важливо для банків. Збільшуючи загальний обсяг вкладів і розширюючи коло вкладників фізичних осіб, можна удосконалити обсяг депозитних операцій і систему стимулювання залучення депозитів. Це може бути досягнуто за рахунок розширення депозитних рахунків фізичних осіб до запитання, що дозволить повністю задовольнити потреби клієнтів, поліпшити сервіс, а також підвищити інтерес до розміщення коштів у банках.

3. Головним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частка яких в середньому по банківській системі України складає 80% від загальної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал. Ресурси кожного окремого банку мають конкретну структуру – певне співвідношення між власними коштами та зобов'язаннями, яке формується під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища. За останні роки в структурі ресурсів банків склалися наступні тенденції. По-перше, у

до кризовий період закріпилася тенденція до збільшення залишків на рахунках фізичних осіб. Це відбувається завдяки росту доходів населення, зрушеннями в ощадній поведінці домашніх господарств, а також у певному збільшенні довірі населення до банківської системи. Вклади населення почали займати вагоме місце в формуванні ресурсної бази банків. По-друге, зростали кошти юридичних осіб в структурі ресурсів банку, що також позитивно впливало на ресурсну базу банку. Одночасно помітно зростала динаміка випущених банком боргових зобов'язань. Світова практика свідчить, що заощадження приватного сектору є важливим джерелом фінансування не тільки економіки, а й дефіциту державного бюджету. В період криз національного виробництва вони становлять вагомий чинник економічного зростання.

4. Для регулювання ресурсної бази комерційних банків та ефективної роботи банківської системи необхідна відповідна нормативно – правова база. На сьогодні в Україні діють: Закон України “Про банки і банківську діяльність”, Закон України “Про Національний банк України”, Декрети Кабінету Міністрів України “ Про систему валютного регулювання і валютного контролю”, Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність”. Положення, інструкції та постанови НБУ та інших законодавчих органів, що регулюють діяльність банківського сектору економіки відповідно до законів України Важливою складовою зростання економіки країни є нарощення комерційними банками депозитних ресурсів. У цьому контексті актуального значення набуває ґрунтовний аналіз чинників впливу на рішення потенційних вкладників щодо розміщення депозитів. З позицій банку виникає завдання пошуку шляхів залучення нових клієнтів, складність якого обумовлюється нестабільною економічною та політичною ситуацією в країні, проблемами розвитку банківського сектору, грошово-кредитної системи, низьким рівнем доходів населення, суттєвим рівнем інфляції, оподаткуванням відсотків за депозит. Населенню

необхідно постійно шукати шляхи підвищення результативності збереження своїх заощаджень, що потребує подальшого вдосконалення депозитної політики в цілому та знаходження нових рішень для надання банківських послуг.

5. У процесі формування депозитної політики слід врахувати проведену банком процентну політику, бо саме депозитний відсоток грає вирішальну роль того самого ефективного інструменту в сфері залучення ресурсів. Популярність банку відіграє не менш важливу роль в роботі комерційного банку для фізичних осіб. Також особливу важливість мають демонстровані банком антикризові заходи, які зможуть захистити і зберегти кошти, вкладені в банк. Більшої ваги останнім часом в свідомості громадян набувають відносини банку з державою. Для бізнесменів і підприємців, які представляють інтереси підприємств і організацій, на перше місце виходить репутація, інформаційна безпека і конфіденційність. Зміцнити довіру до національної банківської системи і створити необхідні передумови для припливу заощаджень населення в банк допомагає наявність системи гарантування вкладів.

Отже, в цілому можна відзначити, що виділення напрямів роботи щодо оптимізації роботи банків з банківських ресурсів, сприятимуть відновленню довіри вкладників до банківських установ, залученню більших обсягів депозитних ресурсів, подоланню наслідків економічної кризи та підвищенню ефективності, як самого банку, так і банківської системи країни в цілому.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. №2121-III (Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України за станом на 05.06.2003 N 914-IV).



2. Закон України «Про національний банк України» (Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України за станом на 10 січня 2002 року №2922-III).
3. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг» від 01.01.2002р. [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – Вип.1.
4. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012р. [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – Вип.50.
5. Цивільний кодекс України: станом на 30 жовтня 2015р. – Х.: «Право», 2015. – 440с. – (Бібліотека офіційних видань).
6. Інструкція НБУ «Про безготівкові розрахунки» від 21.01.2002р. №22 [Текст] // Офіційний вісник України. – 2004. – Вип.13.
7. Постанова НБУ «Положення про порядок відкриття здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними, фізичними особами» від 03.12.2003р. №516 [Текст] // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2004. – Вип.2.
8. Постанова НБУ «Про порядок відкриття, використання та закриття розрахунків у національній та іноземній валюті» від 12.11.2003р. №492 [Текст] // Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. – 2004. – Вип.2.
9. Депозитна політика банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://pidruchniki.com/20080215/bankivska\\_sprava/depozitna\\_politika\\_banku](http://pidruchniki.com/20080215/bankivska_sprava/depozitna_politika_banku) – Назва з екрану.
10. Аванесова Н.Е. Депозитна політика комерційного банку: теоретико-методологічні засади [Текст] / Н.Е.Аванесова, Ю.О.Арестова // МНУ ім. В.О.Сухомлинського. – 2015. – Вип.8. – С.916-918.

11. Васильєва Т. Інновації в маркетингу депозитних послуг [Текст] / Т. Васильєва, І. Діденко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2016. – Вип.4. – С.56-63;
12. Дребот Н.П. Фонд гарантування вкладів в Україні: діяльність і перспективи розвитку [Текст] / Н.П. Дребот // Вісник УБС. – 2015. – Вип.2(23). – С.27-34;
13. Карчева І.Я. Сучасні тенденції інноваційного розвитку банків України в контексті концепції Банк 3.0 [Текст] // І.Я. Карчева // Фінансовий простір. – 2015. – Вип.3(19). – С.299-305.
14. Еш С.М. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення в умовах економічної кризи. Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті: програма і матеріали 79-ї міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, (15–16 квітня 2013 р.). К.: НУХТ, 2013. Ч. 4. С. 212– 213.
15. Дребот Н.П. Стратегія банківської установи на ринку депозитних послуг. Регіональна економіка. 2008. № 4. С. 125–132.
16. Смоляк В.А., Світлична О.І. "Сутність депозитної політики банків" [Електронний ресурс] / Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/14\\_ENXXI2013/Economics/1\\_137904.doc.htm](http://www.rusnauka.com/14_ENXXI2013/Economics/1_137904.doc.htm)
17. Васюренко О.В. Депозиты как основной источник привлечения средств коммерческими банками / О.В. Васюренко // Фінанси України. — 2006. — № 11. — С. 88—92.
18. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/control/uk/index>.
19. Азаренкова Г. М. Управління фінансовими ресурсами банку [Текст] : монографія / Г. М. Азаренкова, І. І. Біломістна, В. Г. Сословський ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. - К. : УБС НБУ, 2012. - 179 с.

20. Васюренко О. В. Ресурсна складова в управлінні кредитно-інвестиційною діяльністю банків [Текст] : монографія / О. В. Васюренко, О. М. Мусієнко, А. Ю. Маслова. - Дніпропетровськ : Форест, 2015. - 206 с.
21. Офіційний сайт МІНФІН [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/passive>
22. Мещеряков А. А. Формування та використання ресурсної бази банку / А. А. Мещеряков // Фінанси України. – 2010. – № 3. – С. 89–93.
23. Косова Т. Д. Банківські операції : навч. посібник / Т. Д. Косова, О. Р. Циганов. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – С. 372.
24. Смоляк В.А., Світлична О.І. "Сутність депозитної політики банків" [Електроний ресурс] - Режим доступу: [http://www.rusnauka.com/14\\_ENXXI\\_2013/Eco\\_nomics/1\\_137904.doc.htm](http://www.rusnauka.com/14_ENXXI_2013/Eco_nomics/1_137904.doc.htm)
25. Бартош О. Депозитна політика банку та основні етапи її формування. Вісник УБС НБУ. 2008. № 3. С. 97-101.
26. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення. Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. 2012. № 17. С. 3-13.
27. Барилюк І. Збалансована система показників - основа стратегічного управління ресурсним потенціалом банківських установ. Формування ринкової економіки в Україні. 2009. № 19. С. 147-153.
28. Пшик Б.І. Ситуаційне моделювання діяльності банків: навч. посібник. Львів: ЛБІ НБУ. 2003. 191 с.
29. Тиркала Р. І. Банківська справа: навч. посіб.Т.: Карт-Бланш. 2001. 318 с.
30. Офіційний сайт Асоціації українських банків [Електроний ресурс]. – Режим доступу : <http://aub.org.ua/>.

31. Офіційний сайт Українського банківського порталу [Електронний ресурс].  
– Режим доступу : <https://banker.ua/>.
32. Офіційний сайт Експерт Рейтинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.expertrating.com/data/upload/INDIVIDUAL\\_ratings/AlfaBank/AlfaBank\\_podtv\\_2Q\\_2017.pdf](http://www.expertrating.com/data/upload/INDIVIDUAL_ratings/AlfaBank/AlfaBank_podtv_2Q_2017.pdf).
33. Благун, І. С. Моделювання діяльності банків: монографія. ІваноФранківськ, 2012. 217 с.
34. Відрядова І.М. Депозити як ресурсний потенціал банку. Електронний ресурс. Національна бібліотека України ім. Вернадського. Режим доступу: [www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua).
35. Гурьянова Л.С. Модели оценки и прогнозирования системного риска в банковском секторе. Информационная экономика: этапы развития, методы управления, модели; под ред. В.С. Пономаренко, Т.С. Клебановой. Харьков, ВШЭМ ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2018. 668 с. С. 214-233
36. Євдокимова Н. В. Визначення оптимальної стратегії депозитної політики банку. Перспективи реформування національної економіки: матеріали Міжнародної наук.–практ. Інтерн.–конф., економічного спрямування, м. Тернопіль, 3 жовтня 2016 р. Тернопіль, 2016. С. 66–71.
37. Сушко Н.М. Проблеми формування та управління депозитними ризиками банків. Інтелект XXI. № 2. 2017. С.189-195.

## ДОДАТКИ

Додаток А

ТАБЛИЦЯ

**Наукова думка щодо визначення сутності «фінансові ресурси банку»**

Автори	Визначення
1	2
Васюренко О.	Ресурси комерційного банку – це сукупність власних, залучених і цільових фінансових коштів банку, що знаходяться в безпосередньому його розпорядженні і використовуються на його розсуд для здійснення повномасштабної банківської діяльності.
Волохата К.	Фінансові ресурси банку – це сукупність акумульованих з різних джерел коштів, які формуються у процесі розподілу та перерозподілу та використовуються в банківській діяльності з метою отримання прибутку.
Кутідзе Л., Гранько О	Ресурси комерційних банків – сукупність власного капіталу і залученого банком у результаті проведення пасивних і активно-пасивних операцій, а також коштів, що є в його розпорядженні і можуть бути використанні для проведення активних операцій.
Копилук О., Музичка О.	Банківські ресурси – це сукупність грошових коштів і виражених у грошовій формі матеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і можуть бути використані ними для кредитно-інвестиційних операцій та надання банківських послуг.
Лаврушин О.	Банківські ресурси – це сукупність власних і залучених коштів, що є у розпорядженні банку, та використовуються для проведення активних операцій.

Мороз А.,  
Савлук М.

Ресурси комерційного банку – це сукупність коштів, що є у його розпорядженні та використовуються для виконання активних операцій.